

NOVINKY ZAHRANIČNÍ KNIHOVNICKÉ LITERATURY

ANDISSAC, Marie-Noëlle. Déficients visuels et RFID [Zrakově postižení a čtečky RFID]. *Bulletin des Bibliothèques de France*. 2012, vol. 57, n° 5, s. 54–55. Dostupný také z: <http://bbf.enssib.fr/consulter/bbf-2012-05-0054-010>. ISSN 0006-2006.

Mediatéka José Cabanise ve francouzském Toulouse (http://www.bibliotheque.toulouse.fr/accueil_mediathèque.html), jejímž dlouhodobým cílem je poskytování co nejširších služeb hendikepované veřejnosti, nabídla v létě 2012 svým zrakově postiženým uživatelům novinku, díky níž získají přístup ke všem dokumentům ve fondu. Milestone 312, malý přenosný přístroj typu přehrávače MP3, je čtečka formátu Daisy, která je zrakově postiženými užívána a ke čtení elektronických souborů (viz např. <http://nouvelleslectures.blogspot.cz/2013/09/la-rfid-au-service-des-aveugles-et.html>, pozn. red.).

Na počátku projektu mediatéka zadala soukromé společnosti vývoj zvláštní aplikace, která přístroji Milestone 312 umožní identifikovat všechny dokumenty ve fondu a díky hlasové syntéze a čtečce RFID zprostředkovat. Následně byl do paměti přístroje načten celý katalog mediatéky, což umožnilo propojit etikety RFID jednotlivých dokumentů s odpovídajícími bibliografickými záznamy. Jakmile je pak zařízení Milestone 312 přiloženo k dokumentu, propojí se s čipem RFID a v hlasové formě vyšle charakteristické informace o dokumentu: autor, název, vydavatel, počet stran, u knih shrnutí, autory a tituly písní u CD, herce a režiséry u DVD. Výhodou tohoto zařízení oproti jiným existujícím možnostem, které RFID nabízí, je, že není nutné další manuální zpracování dokumentů. Pochopitelně je nejvíce oceňováno uživateli, kteří jsou zvyklí zacházet s technickými novinkami. Zatím se příliš neujalo u seniorů postupně ztrácejících zrak, nicméně pracovníci mediatéky očekávají, že i oni si v blízké budoucnosti příslušné kompetence osvojí.

Projekt by nespátřil světlo světa bez odborné asistence Jean a Michela Ramose, zrakově postiženého knihovníka z oddělení „L'oeil et la lettre“ (Oko a písemnictví). Hendikepovaní pracovníci jsou pro knihovny velkým přínosem, protože dokonale ovládají příslušné nástroje a znají specifickou skupinu uživatelů a jejich potřeby.

Díky této technologii mají zrakově postižení uživatelé přístup ke všem dokumentům mediatéky bez asistence. Na často kladenou otázku: „Potřebují zrakově postižení přístup k veškerým fondům?“ pracovníci mediatéky odpovídají: „Nezapomeňme, že do knihovny často zavítají s dalšími rodinnými příslušníky. Doufáme, že jim takto umožníme i výběr dokumentů pro jejich blízké. Naplňujeme tím cíle veřejného knihovnictví.“ (Pozn. red.: stránka soustřeďující informace o službách knihovny pro zrakově hendikepované – <http://www.bibliotheque.toulouse.fr/deficients-visuel.html>, všeobecně pro hendikepované – <http://www.bibliotheque.toulouse.fr/accessibilite.html>).

BORAUD, Anne. Décrochages dans l'imaginaire technique des bibliothécaires [Knihovnici a nové informační a komunikační technologie]. *Bulletin des Bibliothèques de France*. 2012, vol. 57, n° 5, s. 11–13. Dostupný také z: <http://bbf.enssib.fr/consulter/bbf-2012-05-0011-002>. ISSN 0006-2006.

Jaký mají pracovníci knihoven vztah k novým informačním a komunikačním technologiím? Jakým způsobem je možno analyzovat vývoj v této oblasti? Článek nejprve

přibližuje historickou a politickou podstatu výše zmíněného jevu, jehož kořeny vidí již v osmnáctém století v době osvícenství, kdy byl francouzský knihovník zprostředkovatelem znalostí podle vzoru Encyklopedistů.

Důležitý mezník spatřuje autorka v nástupu internetu v devadesátých letech 20. století a následně webu 2.0. Již nestačí, když se knihovníci naučí ovládat technické prostředky a používají je k tomu, co právě pracovníčně potřebují. Internet je ve své podstatě nositelem politického a sociálního projektu, ba i hodnot. Cesta, kterou bychom se jako knihovníci měli vydat, spočívá v boji proti našim přirozeným sklonům nahlížet na informační a komunikační technologie, informační management a všechny další nástroje, které přicházejí a přijdou, jako na nezávislé objekty vyjmuté z kontextu. Tyto nástroje je třeba považovat za důležitou součást sociální skutečnosti. Folksonomie, tagy a sociální sítě dobře ilustrují provázanost v prostředí webu 2.0. Každý jejich uživatel se může stát expertem, nástroje používat podle svých potřeb, využívat kreativity a pohrávat si s pravidly. Zde by měl nastoupit knihovník, a to pln odhodlání, nikoli rezignace, a měl by více než kdy jindy osvědčit svou vynalézavost.

Ovšem nestačí se soustředit na určitý nástroj. Knihovna není novátorská pouze tím, že půjčuje čtečky a tablety! Je nezbytné osvojit si celou oblast nových technologií, všechny nástroje, jejich použití i cíle jejich použití. Na samotný nástroj je nutno nahlížet v rámci projektu, který bude zahrnovat i určitá rizika a nemálo položených otázek. Knihovník bude nadále zprostředkovávat informace a orientovat uživatele, ale nyní systematictěji a praktičtěji. Měl by se vzdát pozice „vojenského стратега“, který rozkazuje a vynucuje si dodržování předpisů svou nadřazeností, a přijmout pozici „taktika“, který vyvozuje moc podle okolností a svých organizačních schopností v situaci, jejíž složitost, komplexitu uměl „přečíst“.

CHABIN, Marie-Anne. L'opposition millénaire archives/bibliothèques a-t-elle toujours un sens à l'ère du numérique ? [Má v digitální době stále smysl oddělovat svět archivů a knihoven?]. *Bulletin des Bibliothèques de France*. 2012, vol. 57, n° 5, s. 26–30. Dostupný také z: <http://bbf.enssib.fr/consulter/bbf-2012-05-0026-006>. ISSN 0006-2006.

Článek nejprve přibližuje historii i současnost koexistence archivů a knihoven, které byly vždy chápány jako rozdílné služby. Knihovny jsou „shromaždištěm“ dokumentů, jejichž cílem je zprostředkovat odborné či široké veřejnosti znalosti ze všech oborů lidské činnosti, převládá jejich tematické třídění. Naproti tomu archivy jsou tvořeny dokumenty, které jsou základním kamenem osobních práv a pamětí institucí. Mohou a nemusí být veřejně přístupné. Třídění dokumentů je chronologické.

Zhruba před sto lety zaznamenáváme rychlý všeobecný vývoj společnosti, zmnohonásobuje se počet producentů i uživatelů všech typů dokumentů. Vznik „dokumentace“ jako další větve informačních služeb spojujeme se jmény Paul Otlet a Henri Lafontaine, jejichž projekty se před více než sty lety zrodily z knihovnického lůna (především Répertoire bibliographique universel a Mezinárodní desetinné třídění). Dnes knihovník katalogizuje, archivář třídí a dokumentalista/informační pracovník informace vyhledává a poskytuje uživatelům. Dokumentace se zajímá o obsah, nikoli o knihy jako objekty nebo originální spisy.

Digitální doba s sebou znovu přináší sen o univerzálním přístupu ke znalostem. Zmiňme projekty Internet Archive nebo Digitální knihovnu UNESCO. Tzv. *otevřené archivy* shromažďují a zpřístupňují odborné informace, ale ve skutečnosti se jedná o knihovny, nikoli o archivy v původním slova smyslu. Národní knihovny archivují

weby. Knihovny a archivy mají tendenci se organizačně spojovat, v roce 2004 například došlo k fúzi národní knihovny a národního archivu v Kanadě. Ovšem tím nejpodstatnějším, co digitální doba přinesla, je „informační masa“, která má za následek „infoobezitu“ a výběr smysluplných informací se stává výzvou pro veškeré informační instituce.

Přesto je tisícileté oddělení světa archivů a knihoven více než oprávněné. Jejich různost dnes již nespočívá v nosiči informací, ale je a zůstává v účelu dokumentů, ve vztahu k jejich autorům a uživatelům, ve financování, cílech a rizicích organizačních i správních. Spory o důležitost té či oné profese jsou zbytečné: nezapomínejme, že neseme odpovědnost za znalosti a jejich šíření uživatelům, kterým stále pomáháme na cestě za vzděláním.

CHARTRON, Ghislaine. La valeur des services documentaires en prise avec le numérique [Hodnota informačních a dokumentačních služeb v digitálním věku]. *Bulletin des Bibliothèques de France*. 2012, vol. 57, n° 5, s. 14–18. Dostupný také z: <http://bbf.enssib.fr/consulter/bbf-2012-05-0014-003>. ISSN 0006-2006.

Rychlý vývoj v oblasti digitalizace má v knihovnách vliv zejména na katalogizaci, kde se objevují nová modelování dat umožňující vstup do sémantického webu a další propojování dat. Novým rámcem pro popis a přístup ke zdrojům je RDA spočívající na konceptuálních modelech FRBR a FRAD. Podstatnými znaky jsou otevřenost a interoperabilita s rozličnými webovými nástroji. Informační profesionál k tomu používá společný sémantický popis zdrojů, který implementuje ve strukturovaném, stroji srozumitelném jazyce a následně komunikuje sdílenými protokoly.

O „cloud computing“ dnes hovoříme ve třech úrovních: data, aplikace a archivace. Podle OCLC přináší vzdálený přístup k datům knihovnam větší technologickou efektivnost, optimalizovanou správu dat a možnost uskutečňovat společné projekty. V této souvislosti OCLC uvedla novou službu OCLC **WorldShare Management Services**, která jde dále než sdílená katalogizace tím, že navrhuje správu a analýzu dat, což umožní společně vytvářet přidanou hodnotu sdílených zdrojů na globální úrovni.

Technologický vývoj vede k hledání úspor, nových partnerů a zároveň ke vzniku nových aktivit na lokální úrovni. Příkladem mohou být konsorcia nebo (národní) licence. Cílem projektu „Open data“ je zejména lepší začlenění knihoven do společnosti v místě jejich působení. Propojením dat bude možné nabízet inovační služby, například zařazení lokalizace děl veřejné knihovny do regionálních turistických dokumentů, do online kurzů pořádaných místními asociacemi nebo do podnikových intranetových sítí. V článku jsou uvedeny průkopnické projekty Francouzské národní knihovny (projekt lepšího zpřístupnění francouzské elektronické knihovny Gallica s názvem data.bnf.fr, viz např. <http://data.bnf.fr/docs/databnf-presentation.pdf>, resp. <http://data.bnf.fr/>) či Národní a univerzitní knihovny ve Štrasburku (její vedení rozhodlo již v lednu 2012 o umístění veškerého digitalizovaného fondu pod otevřenou licenci, viz <http://www.bnu.fr/collections/la-bibliotheque-numerique/les-images-de-la-bnu-et-la-licence-ouverte>).

Důsledky technologického vývoje ve vzdělávání spatřujeme v univerzitních knihovnách, které by měly nabídnout uživatelům individuální přístup k čím dál bohatším sbírkám. Vzdělávající se veřejnost 21. století se totiž již nespokojí s pasivním přijímáním zdrojů.

CHEN, Hsin-liang a Sarah Burns GILCHRIST. Online access to higher education on YouTubeEDU [Online přístup k vysokoškolskému vzdělání na YouTubeEDU]. *New Library World*. 2013, vol. 114, n° 3/4, s. 99–109. ISSN 0307-4803. DOI 10.1108/03074801311304023.

Sekce YouTubeEDU (<http://www.youtube.com/education>) vznikla na základě partnerské spolupráce mezi YouTube a 300 univerzitami z celého světa v roce 2009 a v roce 2010 byla uvedena do provozu. Účelem publikované studie je prozkoumat vliv distančních vzdělávacích zdrojů na jejich uživatele a pokusit se určit další směry vývoje tohoto již etablovaného trendu v celoživotním vzdělávání. V části s názvem Literature review podávají autoři poměrně podrobný přehled vývoje open source videokurzů a přednášek, jehož počátky je třeba hledat na univerzitě MIT (Massachusetts Institute of Technology). Videokurzy jsou dnes již běžnou součástí vysokoškolského vzdělávání. Výzkum byl prováděn metodou klasifikace online kurzů prezentovaných na YouTubeEDU uživateli a sledováním četnosti stahování. Na vzorek padesáti nejsledovanějších videí pak autoři aplikovali jimi vytvořené klasifikační mechanismy s cílem definovat jádro videokolekce YouTubeEDU. Dominujícími jazyky byly, kromě angličtiny, také ruština, španělština a francouzština. Hodnocení probíhalo mezi srpnem 2010 a červencem 2011. Během tohoto období bylo na základě tematické identifikace vyprofilováno třináct oborů. Každý první den v měsíci byl vytvořen žebříček návštěvnosti za uplynulý měsíc. V závěru článku jsou uveřejněny přehledné výsledky průzkumu. Množství videokurzů na YouTubeEDU se nadále rozšiřuje. Postupně se vytvořily čtyři základní oblasti vzdělávání, do kterých jsou kurzy seskupeny – předškolní, základní, celoživotní, vysokoškolské. Kurzy jsou potom tříděny podle oborů.

CHMIELEWSKA, Barbara a Agnieszka WRÓBEL. Providing access to historical documents through digitization [Zpřístupňování historických dokumentů prostřednictvím digitalizace]. *Library Management*. 2013, vol. 34, n° 4/5, s. 324–334. ISSN 0143-5124. DOI 10.1108/01435121311328663.

Článek mapuje vznik a vývoj Digitální knihovny Varšavské univerzity (e-bUW – Biblioteka cyfrowa Uniwersytetu Warszawskiego, <http://ebuw.uw.edu.pl/dlibra?action=ChangeLanguageAction&language=pl>), která byla založena v roce 2007, a počátky digitalizace historických fondů Knihovny Varšavské univerzity. Digitální knihovna v současnosti obsahuje na 100.000 položek a tvoří ji především periodika polské produkce 19. století. Digitální knihovnu Varšavské univerzity využívá více než 5 milionů virtuálních návštěvníků ročně. Knihovna Varšavské univerzity patří mezi tři největší knihovny v Polsku a je součástí polské sítě depozitních knihoven ukládajících povinné výtisky. Úzce spolupracuje s polskou Národní knihovnou na digitalizaci národního kulturního dědictví. V roce 2003 zahájila projekt digitalizace polských periodik. Kritérium výběru periodik k digitalizaci a zpřístupnění spočívalo především v regionálním významu periodik jako dokumentů o vývoji regionů, tj. zachycení kulturního a hospodářského vývoje v určité lokalitě, a na vědecké hodnotě odborných periodik. Digitální obsah knihovny periodik vznikl spojením výsledků probíhajících projektů digitalizace periodik v Národní knihovně a dalších knihovnách a migrací získaných dat na jednotnou platformu dLibra, která umožnila jednotný a kompletní přístup k naskenovaným titulům (3507 svazků) pod společným názvem „e-Kolekcja Czasopism Polskich”. Projekt byl

koncipován tak, aby se na něm mohla podílet jak různá oddělení Knihovny Varšavské univerzity, tedy i katalogizační oddělení, tak jednotlivé fakultní knihovny (47). Úskalí duplicity digitalizovaných dokumentů tento projekt neřešil. V Polsku nebyl vytvořen centrální registr digitalizace. Autorky popisují kritéria a postupy digitalizace, archivační formáty a kvalitu skenů. URL naskenovaných dokumentů byla doplněna do bibliografických záznamů katalogu univerzitních fondů. Bibliografické záznamy obohatily metadaty skenovaných dokumentů. Některá naskenovaná periodika byla obohacena o hypertextově odkazované obsahy. Software dLibra byl vyvinut v Poznaňském superpočítačovém a síťovém středisku (Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe) a splňuje standardy DublinCore, navíc umožňuje doplnit schéma o další atributy. Využívá protokol OAI-PMH a RSS kanál. Díky standardizaci byla tato sbírka umístěna na internetový portál Europeana. Metadatové předmětové bibliografické zpracování periodik používá polštinu a angličtinu a vychází z polského systému předmětových hesel KABA, v angličtině pak z předmětových hesel Kongresové knihovny. Digitální sbírky roztroušené na webu po celém Polsku jsou postupně koncentrovány pod hlavičku Federace digitálních knihoven, která se v Polsku postupně formuje. Největší z nich je Wielkopolska biblioteka cyfrowa (<http://www.wbc.poznan.pl/dlibra>).

L'équipe@GallicaBnF: Une bibliothèque numérique sur les réseaux sociaux [Digitální knihovna na sociálních sítích]. *Bulletin des Bibliothèques de France*. 2012, vol. 57, n° 5, s. 31–38. Dostupný také z: <http://bbf.enssib.fr/consulter/bbf-2012-05-0031-007>. ISSN 0006-2006.

Digitální knihovna Francouzské národní knihovny (BNF) zvaná Gallica, která v roce 2012 zahrnovala téměř dva miliony dokumentů (rukopisy, mapy, obrazové a zvukové dokumenty ad.), je online přístupná od roku 1997. K další propagaci svých služeb se v roce 2010 rozhodla vstoupit na Facebook (<http://www.facebook.com/GallicaBnF>) a Twitter (<http://twitter.com/GallicaBnF>) a v roce 2012 na novější sociální síť Pinterest (<http://pinterest.com/gallicabnf>). Gallica je na sociálních sítích zastoupena jako služba, přičemž identita pracovníků, kteří zde její přítomnost obstarávají, zůstává utajena. V létě roku 2012 věnovalo tomuto úkolu část své pracovní náplně pět pracovníků BNF, každý z jiného oddělení. Každý týden se jeden z nich stává odpovědným za šířené informace, s ostatními v případě potřeby komunikuje.

Gallica prostřednictvím sociálních sítí rozšiřuje povědomí o dokumentech, které jsou součástí národního kulturního bohatství, i o dokumentech zvláštní povahy. Každá nová služba se následně odrazí na profilu, servisní tým odpovídá na dotazy uživatelů a spolupracuje s dalšími kulturními institucemi přítomnými na sociálních sítích. Každé ze sociálních médií má svá specifika, kterým je třeba se přizpůsobit, ať už se jedná o četnost aktualizace účtů nebo o povahu dokumentů: na Facebook a Pinterest jsou umístěvány zejména ikonografické dokumenty (fotografie, rytiny, plakáty, mapy, plány, rukopisy...), kdežto škála typů dokumentů umístěvaných na Twitter je širší. Podobně se liší tón, jakým tým Gallica s uživateli komunikuje: na Facebooku převládá hravost a větší důvěrnost, zatímco na Twitteru fantazie a humor, někdy i s trochou provokace.

Přítomnost knihovny na sociálních sítích částečně posouvá hranice povolání knihovníka a kompletně otfárá tradičními vztahy knihovníci – uživatelé. Počet uživatelů se tak zmnohonásobil a komunikace se stala nenucenější. Knihovník komunitu upozorní na to, co ho zaujalo, a má radost, když vidí popularitu určitých publikací. V opačném případě může být zklamán. Jednoduše se stal uživatelem sociálních sítí jako mnoho ostatních.

LYNCH, Clifford, Elke GREIFENEDER a Michael SEADLE. Interactions between libraries and technology over the past 30 years. An interview with Clifford Lynch 23. 06. 2012 [Vzájemné působení knihoven a informačních technologií. Rozhovor s Cliffordem Lynchem 23. 6. 2012]. *Libraries and technology*. 2013, vol. 30, n° 4, s. 565–578. ISSN 0737-8831. DOI 10.1108/07378831211285059.

K pojmu *informační technologie* a vzdělávání v USA se váže jméno významné osobnosti působící na akademické půdě Kalifornské univerzity, ředitele Coalition for Networked Information (CNI), profesora na Berkeleyho univerzitě, nositele mnoha ocenění ve svém oboru, Clifforda Lynche. Rozhovor s ním byl pořizen u příležitosti výročního zasedání ALA (American Library Association) a ohlíží se za uplynulými 30 lety vývoje informačních technologií v knihovnictví. Jak ovlivnil vývoj informačních technologií knihovnictví a knihovní služby? V této souvislosti je zmíněna především databáze MEDLINE, která poskytuje veřejnosti to, co v mnoha případech nemohou nebo nejsou schopni lékaři poskytnout pacientům – vysvětlení léčebných postupů. Clifford Lynch se zamýšlí nad vývojem informačních technologií v oblasti vzdělávání, vývojem ve zprostředkování a přenosu informací, složitostí dnešních velkokapacitních paměťových zařízení a obtížností při hledání chyb v softwarových aplikacích. Také role knihovníků se v tomto prostředí mění. Knihovny přestávají být jenom institucemi shromažďujícími a uchovávacími informace, stávají se také obchodníky vyjednávajícími licenční podmínky a přístupová práva.

PROCTOR, Julia. Avoiding ebook „big deals“: alternatives to ebook backlists [Vyhňeme se velkým nákupům: alternativy k seznamům elektronických knih]. *New Library World*. 2013, vol. 114, n° 7/8, s. 301–307. ISSN 0307-4803. DOI 10.1108/NLW-02-2013-0018.

Autorka pracuje v akvizičním oddělení sítě knihoven Wyomingské univerzity a ve svém článku se zabývá praktickými a finančními problémy spojenými s nákupem elektronických knih na univerzitní půdě. Poukazuje na to, že politika tzv. big deals, nabídky celých balíků kumulovaných titulů (se slevou tak, jak ji praktikují databázoví vendouři – prodejci databází), nemusí být vůbec výhodná. Je sice pravda, že v oblasti odborných časopisů umožnila rozšířit a doplnit spektrum titulů odebíraných časopisů, které předtím musely knihovny v důsledku nárůstu cen redukovat, avšak u elektronických knih je situace zcela jiná. Databázoví vendouři nabízejí slevy na „mix“, v nichž je celá řada titulů zastaralá, anebo obsahuje množství titulů, na které se uživatelé knihovny nikdy ani nepodívají. V této souvislosti autorka poukazuje na obtíže spojené se sledováním cirkulace elektronických knih. Zvažuje výhody a nevýhody nákupu balíků elektronických knih oproti cílenému výběru titulů, které budou skutečně využívány. Cena jednotlivě nakoupených titulů je sice vyšší, avšak efektivita takového nákupu je rovněž vyšší. K dalším problémům spojeným s nákupem elektronických knih v balíku je jejich nejistá přístupnost, neboť databázoví vendouři zprostředkují licencovaný přístup k titulům, které de facto nejsou fyzickou součástí fondu knihovny. Přístup k titulu je podmíněn celou spletitou sítí právních vztahů mezi vydavatelem, autorem, vendorem a dalšími subjekty vstupujícími do autorskoprávních vztahů. Častým jevem je, že kniha se stává dostupnou jen dočasně. Je otázkou, jak přizpůsobit akviziční model elektronických knih akvizičnímu modelu knih klasických – papírových, nebo alespoň modifikovat akviziční model elektronických knih tak, aby podporoval efektivitu využití

nakoupených knih. Za nejlepší z navrhovaných modelů považuje autorka tzv. „patron driven“ akvizici (nákup na přání čtenářů), která garantuje na základě poptávky maximální využití nakoupených titulů.

(Pozn. red.: o politice „big deals“ v akvizici viz též *Novinky zahraniční knihovnické literatury v Knihovně č. 2/2012.*)

SAARTI, Jarmo a Pentti VATTULAINEN. Management of and access to print collections in national and repository libraries in Europe: Collection for use or for preservation [Správa přístupu k tištěnému fondu v evropských národních knihovnách a knihovnách spravujících povinné výtisky: Sbírkový pro používání a sbírkový pro uchovávání]. *Library Management*. 2013, vol. 34, n° 4/5, s. 273–280. ISSN 0143-5124. DOI 10.1108/01435121311328618.

Otázka archivace a uchovávání tištěné národní produkce je stále aktuální. Autoři se v úvodu článku zabývají stručnou historií institutu povinného výtisku (povinného ukládání, deponování) v Evropě od jeho vzniku ve Francii v roce 1537 až do současnosti. Přehled současné situace v oblasti povinného výtisku v Evropě, který prezentují ve svém článku, byl vytvořen na základě dotazníkového šetření. Z oslovených evropských knihoven odpověděla jen část (Národní knihovna České republiky mezi respondenty není – pozn. překl.). Pojem *povinný výtisk* zahrnuje v současné době široké spektrum národní produkce od tištěné přes zvukovou, vizuální, na klasickém fyzickém nosiči nebo zachyceném elektronicky. Povinný výtisk na jedné straně spektra zahrnuje i celý web jako je tomu např. ve Finsku (Finská národní knihovna) až po velmi úzce definovaný obsah povinného výtisku (např. ve španělské národní produkci). Přehled o současné situaci povinného výtisku ve vybraných evropských státech je podán v tabulkách, které obsahují informace o množství a rozsahu archivace tištěné národní produkce, o institucích, které ze zákona zajišťují a archivují povinný výtisk a zpřístupňují archivovaný obsah v síti knihoven.

ZACHARČUK, Tat'jana Viktorovna. Sovremennaja naučnaja škola v bibliografovedenii: osobennosti formirovanija [Současná vědecká škola v bibliografické vědě: specifika jejího formování]. *Naučnyje i techničeskije biblioteki*, 2013, no. 1, s. 65–72. Dostupné také z: http://www.gpntb.ru/ntb/ntb/2013/1/ntb_1_3_2013.pdf. ISSN 0130-9765.

Autorka se zabývá vlivem specifik vývoje bibliografické vědy jako humanitní vědecké disciplíny na formování vědeckých škol v bibliografické vědě jako takové. V úvodu článku vyslovuje názor, že /ruské/ vědecké školy v bibliografické vědě, knihovědě a knihovní vědě dosáhly v 80. a 90. letech 20. století ve vědeckém zkoumání takové úrovně a shromáždily tolik zkušeností, že lze hovořit o vytvoření určitého vědeckého základu (fundamentu) i pro identifikaci neformálních vědeckých kolektivů v bibliografické vědě, pro popis jejich činnosti a pro vyhodnocení úrovně jejich přijetí vědeckým společenstvím. Jako cenné hodnotí také to, že již byly učiněny pokusy o formulování samotného pojmu vědecká škola v knihovědě a knihovní vědě, o specifikaci hlavních znaků takové školy a možností její identifikace. Samu definici pojmu „vědecká škola v bibliografické vědě“ a identifikační znaky vědecké školy v bibliografické vědě autorka uvádí v ruské knihovně a bibliografické vědě jako první.

Pro další rozvoj teoretických představ o vědecké škole je třeba v každé z uvedených disciplín zformulovat definici termínu vědecká škola, a také definovat charakteristické rysy vědecké školy v oblasti sociálních a humanitních věd. V oblasti praktického studia vědeckých škol je důležité zpracovat metodiku jejich identifikace. Autorka se věnuje zvláštnostem a znakům vědecké školy v bibliografické vědě ve srovnání s humanitními vědami. Upozorňuje, že oproti znakům v této široké vědní oblasti vznikají v bibliografické vědě další znaky, které jsou spojeny s ní samotnou, neboť vývoj těchto znaků je ovlivněn specifiky vlastního vývoje, objektu, předmětu, metodologie, metodiky i organizace vědeckého výzkumu. Dochází k závěru, že studium, identifikace a popis působení vědecké školy v bibliografické vědě jsou možné jen při respektování teoretických zásad zpracovaných a přijatých v humanitních vědách.

Rubriku zpracovali: PhDr. Anna Machová, Veronika Tichá a Mgr. Daniel Kindl